

Hooaeg lõppes veristlikult

EVI ARUJÄRV
muusikakriitik

Eesti Kontserdi hooaeg lõppes verdtarretava hüüdega: «Turiddu on tapetud, lamab seal veres!» Nii saab otsa itaalia helilooja Pietro Mascagni 19. sajandi lõpul valminud esikooper «Talupoja au».

Mascagni järgis veristlikku esteetikat (*vero* – it k ehtne), piidas tähtsaks eheda inimtunde, fataalsele impulsile vahendamist muusikas. Oli aeg, mil jumala näo järgi tehtud inimeses tuvastati tasapisi looma. Õhus olid Freudi õpetus ja ekspressionism.

Kiire lõpp

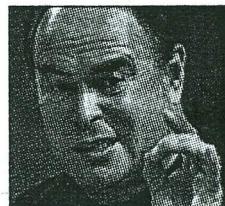
Verism oli töösti midagi uut: ei lõpuhünni, ei headuse võitu kurjuse üle. «Talupoja au» räägib lugu ühe Sitsiliamaa mehe armujanust ja teise mehe autundest. Tuline veri ja lõpplahendus – laip vereloigus. Ainult üks vaatus.

Kiiret liikumist lõpplahenduse poole kiirendas veelgi kontsertettekanne, lükates esile romantilise ooperi magusaid meloodiakäike ja rütmikujundeid.

Solistele oli meilt ja mujalt. Liiderlikku talupoissi Turiddu esitanud bulgaaria tenoris Kaludi Kaludovis oli tunda töökindlat interpreeti, kelle tehnika ja rutiin kokku moodustavad soliidse kesta, millest mõni värs kem nüanss eriti sisse ega välja ei päase. Vägagi meisterlik, aga karakterina mitte just väga elus tegelane.

Turidu ema Luciat laulis

Ooperi kontsertettekanne

«Talupoja au»

Pietro Mascagni ooperi kontsertetendus

Esitajad Estonia sümfooniaorkester ja ooperikoor, Vanemuise ooperikoor, dirigent Eri Klas (pildil)

22. mail Estonia kontserdisaalis

alt Iris Oja, kelle hääl ja tehnika paraku möjuvad nagu kalasteta jõgi: piirjoonteta, voolusuunata. Aga õhus ju oli surm. Emainstinkt ja ohutunne vöinuksid kordki häälde elektrit tuua.

Ptetetud abielumehhe Alfio rollis oli Vitali Bilöö – korraliku tasemega vene bariton, kesles ajuti ka karakterit välgatas. Kirredraama käima lükanud Lolat laulis soprani Heli Veskus, kelle kokteriil drammaatilised häällevärvid mõneti kergust ja säre röövisid.

Kontsertetenduse vürts ja kroon oli talutüdruk Santuzzat kehastanud itaalia soprani Marta Moretto – küll pisut umbse diktsioniga, kuid ülimalt veenev intoneerija, kire ja kiivuse värvid hääles.

Üleannus ekstaasi

Ooperi kontsertetendus on nagu romaanilühhiväljaanne. Tiendamine ja ekstaatiliste tippketked väljanoppimine on üks nüüdiskultuuri põhivõtteid. «Vana tüüp» kultuuris oli (ja on) barbaarsel toimingutel mingei sümboolne, puhestav või lunastav lõpptähendus. Enne

pahategu oli ka soliidne tükki aega kultuurselt «praadida» – arutleda ja kannatada.

Võtame kas või Dostoevski: ühe laiba juurde käib sadu lehekülgi. Tänane märulifilm näitab viie minutiga sadat laipa ja ei mingede tundeid. Või siis antakse ekstaas kohe, ilma eelia jaarelloota ja hobuseannuses, käte. Hobuseannus vaata et ongi meebleahutustööstuse pühim eesmärk. Pidev ekstaas muidugi ka kurnab, teeb tui maks.

Ooperi kontsertetendus on nagu romaanilühhiväljaanne. Tiendamine ja ekstaatiliste tippketked väljanoppimine on üks nüüdiskultuuri põhivõtteid.

Laupäeval sõitsin trammiga Lasnamäelt alla. Asfaldil oli se lili verinoor poiss, ei tea, kas oimetu või surnud. Kõrval andsid samasugused üksseisele tappa. Vaikselt, asjalikult. Inimesed jalutasid või ootasid trammi, päike paistis, keegi ei erutunud.